

<i>Код. Наименование на учебната дисциплина</i>	
Кризисни периоди в развитието и проблеми на поведението	
<i>Титуляр на курса</i> Проф., д.пс.н Иван Димитров	
<i>Вид на дисциплината</i> задължителна	<i>Образователно-квалификационна степен</i> магистър
<i>Година на обучение</i> първа за студенти с бакалавърска степен по психология; втора за студенти с хуманитарна специалност	<i>Семестър</i> втори за студенти с бакалавърска степен по психология; четвърти за студенти с хуманитарна специалност
<i>Кредити</i> 9	<i>Хорариум</i> 30 часа лекции + 60 часа семинарни/практически занятия
<i>Форма на обучение</i> редовна	<i>Език на обучението</i> Български
<i>Форми на контрол</i> Писмен изпит	

Цели на курса

Запознаване с основни кризи на развитието в детско-юношеска възраст и подходи за превенция, интервенция и поственция

Съдържание на дисциплината (анотация и теми)

Понятието “криза” е едно от основните понятия в психологията на развитието, макар че се срещат различни и дори противоположни негови интерпретации. Целта на курса е да се проследят в хронологичен ред кризите в развитието през периода на детството и юношеството, като акцентът се постави върху тяхната детерминация, симптоматика и функции, както и върху ролята на средата за тяхното адекватно възприемане и разрешаване.

Особено внимание се отделя на кризата на юношеството, често съпроводена със суицидно поведение. Тук акцентът се поставя върху влиянието на външни и вътрешни фактори върху суицидната идеация и нейната реализация, прави се опит за моделиране и типологизиране на самоубийственото поведение, както и психологически портрет на юноши със суицидна насоченост. Очертават се етапите на работа на практическия психолог с деца и юноши със суициден опит

Посоченото съдържание се организира в два раздела на програмата, като всеки един от тях се конкретизира в отделни въпроси и кратка библиографска справка. При възможност биха могли да се добавят повече данни от конкретни емпирични изследвания на кризите и девиациите в детска и юношеска възраст, както и методически средства за провеждане на изследвания от страна на магистрантите.

Тематичен план

РАЗДЕЛ ПЪРВИ

Тема 1. Понятието “криза” в психичното развитие – теории, същност, функции.

Тема 2. Кризи в развитието през ранното (яслено) детство. Кризата на 3-та година.

Каузалност и симптоматика.

Тема 3. Предучилищни кризи в психичното развитие. Едипова криза – причини, симптоматика, стратегии за справяне. Кризата на 7-та година.

Тема 4. Кризи през пубертетна и юношеска възраст. Кризите през погледа на пола и темперамента. Психосоциални измерения на кризите и стратегии за справяне.

Тема 5. Примерни теми за изследователска и практическа работа

РАЗДЕЛ ВТОРИ

Тема 1. Теории за самоубийствено поведение (Фройд, Дюркем, Шнайдемън, Люинсън и др.).

Тема 2. Теоретични обяснения на суицидното поведение в детска и юношеска възраст (идеация, опит, рецидиви, смърт).

Тема 3. Суицидното поведение като реакция на външни условия (травми, загуби, малтретиране, семейни кризи, неуспехи в училище и др.).

Тема 4. Суицидното поведение като израз на вътрешни фактори (психопатология, уязвено физическо здраве, ценности , самооценка, когнитивен стил, копинг-умения и др.).

Тема 5. Модели на развитие на суицидното поведение и типология на децата и юношите с опит за самоубийство.

Тема 6. Принципи и средства за психологическа помощ на деца и юноши – суициданти.

Тема 7. Примерни теми за изследователска и практическа работа.

Литература

Адлер, А. /1995/. Практика и теория на индивидуалната психология. С., Алегра

Адлер, А. /1996/. За нервния характер. С.,

Брониш, Т. /2000/. Самоубийството. С.,

Ванев, П. / 2000/. Опити за самоубийства чрез самоотравяне при деца и млади хора. – В кн.: Превенция на самоубийствата в период на преход – възможности и трудности. С.,

Ванев, П. /2010/. Суицидно поведение и ризициантност в младежка възраст.

Автореферат на дисертация за присъждане на научна и образователна степен „доктор”. С.,

Димитров, И. /1986/. Динамика на структурата на „Аз”-а през ранните етапи на онтогенезата. – Годишник на СУ, книга Психология, том 76

Димитров, И. / 2008/. Увод в ортодоксалната психоанализа на развитието. С., Просвета

Димитров, И. / 2009/. Деца и юноши в криза. Опити и самоубийства. С., Просвета

Долто, Ф. /2009/. Основни етапи на детството. С., Колибри

Долто, Ф. /2005/. Несъзнаваният образ на тялото. С., Център за психосоциална подкрепа

Дюркем, Е. / 1999/. Самоубийството. Социологическо изследване. С.,

Елконин, Д. Б. /1984/. Психология на играта. С., НП

Ериксън, Е. / 1996/. Идентичност – младост и криза. С., НИ

Калчев, П. / 2003/. Тормоз и виктимизация от връстниците. С., И-3

- Калчев, П. /2005/. Тревожност в юношеска възраст. С., И – 3
- Калчев, П. / 2011/. Субективно благополучие и взаимоотношения в юношеска възраст. С., И – 3
- Клайн, М. /2000/. Любов. Завист. Благодарност. Избрани статии. С., ЛИК
- Кортекуис, В. /1993/. Опити за самоубийства при юношите. – Училище, № 3, с. 16-34
- Лисина, М., И. Димитров /1982/. Общуване и самопознание. С., НИ
- Миленков, К., Л. Цонева-Пенчева. /1994/. Относно самоубийствата в България и основните насоки на суицидопревенция. – Съвременна медицина, № 1, с. 3-8
- Найденев, Т. / 1992/. Защо и как се самоубива българинът. С.,
- Фройд, / 1991/. Психология на сексуалността.
- Фройд, А. /2000/. Егото и неговите защитни механизми. С. ЛИК
- Уиникът, Д. / 1999/. Игра и реалност. С., ЛИК
- Уиникът, Д./ 2008/. От педиатрия към психоанализа. С., Център за психосоциална подкрепа. С.,
- Цонева-Пенчева, Л. /2000/. Превенция на самоубийствата в период на преход – възможности и трудности. Сб. Под ред. На И. Маринов. С.,
- Шихи, Г. /2000/. Преходи. С., Кибеа
- Colt, G.H. / 1993/. The Enigma of Suicide. N.Y.
- Davidson, F. et M. Choquet. / 1981/. Le suicide de l, adolescence : Etude epidemiologique et statistique. Volume 1, Paris
- Dolto, F., Rapoport, D., This, B. / 1999/. Enfants en souffrance. Paris,
- Laufer, M., Laufer, E. /1984/. Adolescence and developmental breakdown. New Haven
- Marcus, E. /1996/. Why Suicide? San Francisco, Harper
- Pfeffer, C. /1986/. The Suicidal Child. N.Y.
- Shea, S.C. /2002/. The Practical Art of Suicide Assesment. John Wiley and Sons
- Shneidman, E.S. /1996/. The Suicidal Mind. N.Y.

2012 г.

проф. д.пс.н Иван Димитров